

RAPORT
privind participarea la vizita de studiu din cadrul proiectului
Phare 2004/016-722.04.02.02 „Înființarea Autorității Naționale pentru Calificări”
desfășurată în două state membre ale UE: Olanda și Slovenia
11 – 20 septembrie 2007

Vizita de studii este parte a activității 1.3, Componenta 3, din cadrul proiectului Phare de asistență tehnică 2004/016-722.04.02.02 „Înființarea Autorității Naționale pentru Calificări” și s-a desfășurat în două state membre ale UE, cu sisteme foarte diferite de formare profesională, Olanda și Slovenia, în perioada 11 – 20 septembrie 2007.

Vizita de studii a fost efectuată de către 15 reprezentanți cheie pentru înființarea și consolidarea Autorității Naționale pentru Calificări, reprezentanți ai Ministerului Muncii Familiei și Egalității de Șanse, Consiliului Național de Formare Profesională a Adulților și ai următoarelor comitete sectoriale: *Silvicultură exploatarea și prelucrarea lemnului celuloză și hârtie, Electrotehnică automată electronică, Industria textilă confecții pielărie încălțăminte, Cultură artizanat și meșteșuguri tradiționale, Agricultură piscicultură pescuit, Construcții de mașini mecanică fină aparatură și echipamente.*

Scopul principal al vizitei de studii a fost acumularea de cunoștințe și realizarea unui schimb de experiență cu profesioniștii din 2 țări europene cu privire la următoarele aspecte:

1. Dezvoltarea unui sistem național, transparent și integrat al calificărilor profesionale;
2. Diferite abordări în elaborare și validarea calificărilor;
3. Calificări și sisteme de certificare a competențelor;
4. Procedee și mecanisme europene de asigurare a calității în VET;
5. Diferite modele de organizare și funcționare a comitetelor sectoriale.

Instituții vizitate:

Olanda
Miercuri 12 septembrie 2007

CENTRUL PENTRU INOVARE ÎN EDUCAȚIE ȘI FORMARE (CINOP - the National Centre for the Innovation of Education and Training in the Netherlands).

CINOP a fost înființat acum 10 ani. În anul 1997 s-au reunit 3 instituții a căror activitate era subvenționată inițial de guvernul central. În prezent, beneficiarii plătesc serviciile pe care CINOP le asigură.

CINOP acordă sprijin Ministerului Educației și Ministerului Muncii, precum și autorităților naționale pentru sondaje, analize relevante pentru VET. Deoarece nu lucrează numai pentru Guvern, această instituție și-a diversificat obiectul de activitate. CINOP își oferă serviciile Centrelor regionale pentru formarea profesională a adulților, companiilor și sectoarelor de activitate, organizațiilor intermediare de pe piața muncii.

În cadrul CINOP există 4 departamente, specializate pe diferite tipuri de activitate:

- un centru de expertiză pentru Ministerul Educației și pentru alte ministere;
- un departament pentru inovare în educație, dezvoltare de programe;
- un departament de dezvoltare a resurselor umane – dezvoltă noi modele pentru valorificarea competențelor acumulate în sistem non-formal și informal; e-learning; desfășoară sisteme de formare pentru administrația fiscală; desfășoară activități legate de dezvoltarea carierei (cu aplicație în domeniul construcțiilor unde sunt

probleme legate de reintegrarea în muncă a lucrătorilor în vârstă). Departamentul furnizează consultanță privind orientarea profesională în școli.

- un departament de relații internaționale care dezvoltă activități similare, la nivel internațional (activități pentru reducerea analfabetismului; dezvoltarea unor cadre naționale ale calificărilor în Africa de Sud, Antilele Olandeze). Este de reținut faptul ca modelele dezvoltate în aceste țări de către CINOP țin cont de tradițiile și de tipul de relații economice din aceste țări. De exemplu, în Zambia, în care un procent de 80% din economie este reprezentat de economia subterană, este foarte dificil să implici partenerii sociali în proiecte de tip VET. În Portugalia au derulat activități legate de LLL și utilizarea tehnicilor de lucru cu calculatorul.

Noua structură a calificărilor a fost aplicată începând cu 2005. Centrele de instruire în VET au stabilit obiectivele de învățare pe competențe. Toate calificările se bazează pe profilele ocupaționale ce sunt dezvoltate pe diferitele sectoare de centrele de expertiză. După ce sunt elaborate, calificările sunt recunoscute de Ministerul Educației – procesul de validare, după care pot fi utilizate de furnizorii de formare. Procesul de elaborare a unei calificări este de circa un an.

LIFT group

Organizația a fost înființată acum 52 de ani de asociațiile patronale și sindicale din domeniul textile, modă, desfacere cu amănuntul.

- LIFT este acronimul de la **învățare, inovare, modă, textile**
- Nr. de angajați permanenți - 22, consultanți externi - 180
- Lucrează pentru 400 de beneficiari din sector, formează anual 3500 angajați.

LIFT group este constituit din 3 fundații.

1. Guvernul a însărcinat Fundația pentru VET să dezvolte schema de calificări din acest sector. Această organizație este condusă de partenerii sociali și membrii VET;
2. O fundație care este alcătuită din 2 companii private ce desfășoară activități comerciale din care obțin profit;
3. O fundație care administrează fondul de formare din sectorul textile, modă, desfacere cu amănuntul.

Activitățile grupului LIFT:

- este implicat în toate formele de învățământ, de la nivelul preuniversitar până la nivelul superior;
- lucrează pentru companii, parteneri sociali, la solicitarea beneficiarilor de la care preia informații și îndrumări și realizează programe adaptate la cerințele acestora.

Misiunea sa este aceea de a contribui la dezvoltarea companiilor și angajaților din acest sector. **Direcții de acțiune:**

1. îndeplinește sarcinile stabilite prin lege privind VET – definirea structurilor calificărilor, acreditarea companiilor, studii privind piața muncii și a furnizorilor de formare;
2. ajută la dezvoltarea companiilor și angajaților, furnizează materiale de învățare pentru școli și cursuri de ucenici;
3. certifică programele de formare din cadrul sectorului;
4. joacă un rol activ în armonizarea standardelor la nivel european.

Definirea structurii unei calificări presupune parcurgerea mai multor etape:

1. analiza cantitativă și calitativă – activitate de cercetare
2. dezvoltarea profilelor ocupaționale
3. dezvoltarea profilului calificării
4. validarea la recomandarea comisiei alcătuită din reprezentanți ai sectorului
5. determinarea unui profil la nivel sectorial
6. validarea la nivel național.

În sectorul confecției există 27 de profile ocupaționale, 5 calificări, 10 sub-calificări, iar în cel textil - 12 profile ocupaționale, 5 calificări și 7 sub-calificări.

Joi 13 septembrie 2007

COLO – Asociația Națională a Centrelor de Expertiză în Educația și Formarea Profesională - este punctul național de referință, funcționând ca o instituția umbrelă pentru 18 centre de expertiză în VET, asigurând legătura dintre sistemul de educație și piața muncii. Obiectivul fundamental este îmbunătățirea permanentă a sistemului de educație și formare profesională din perspectiva cerințelor industriei la nivel național și internațional. Are 45 de salariați și este finanțat prin taxele de membru ale celor 18 centre de expertiză. Aceste centre sunt organizații private nonprofit care primesc subvenții anuale de la Ministerul Educației și Ministerul Agriculturii.

Atribuții principale: - dezvoltarea și administrarea structurii de calificări

- implicarea companiilor în formarea angajaților; în Olanda există 187.000 de companii care furnizează stagii de ucenicie pentru elevii din învățământul profesional și tehnic.

Procesul de înnoire a calificărilor a început în 1999 și este încă în desfășurare. În procesul de alcătuire a unei calificări se parcurg 2 etape: o primă etapă în care se dezvoltă o analiză ocupațională pentru fiecare profesie, se precizează care sunt procesele de muncă pentru fiecare activitate în parte. Activităților li se asociază competențe specifice. Partenerii sociali sunt responsabili de alcătuirea profilurilor ocupaționale, iar centrele de expertiză le folosesc ca bază pentru construirea calificărilor. A doua etapă o constituie definirea calificării, pornind de la mai multe profiluri ocupaționale. COLO verifică dacă aceasta este conformă cu formatul acceptat de ei și apoi o trimite la Ministerul Educației pentru a fi aprobată și înregistrată.

Formatul dosarului unei calificări conține patru elemente complementare:

- "imaginea" profesiei;
- profilul calificării în sine;
- specificații ale profilului (reprezintă informații care vor fi folosite de instituțiile educaționale pentru a realiza programa școlară);
- justificarea modului în care a fost aleasă calificarea.

Există definite 25 de competențe în termeni de autonomie și responsabilitate, instituțiile educaționale trebuie să știe cum pot fi asociate aceste competențe proceselor de muncă.

Suma totală alocată susținerii procesului de dezvoltare de calificări este de 100 de milioane de euro pe an, distribuiți astfel: 20 % se alocă dezvoltării de calificări, 80 % se alocă stagiilor de practică în companii și controlului calității acestor stagii, în funcție de numărul de cursanți. Formarea profesională și examinarea fac obiectul unei legi speciale – Legea învățământului profesional și tehnic.

KCE – Centrul de Asigurare a Calității Examinării - este instituția la nivel național care dezvoltă standarde de calitate privind procesul de evaluare și certificare a competențelor profesionale pentru educația secundară (16-23 ani), precum și instrumentele de evaluare asociate calificărilor profesionale. Respectarea îndeplinirii acestor standarde se verifică anual de către auditori certificați pentru fiecare școală și calificare.

Sistemul olandez de învățământ profesional și tehnic cuprinde 44 de Centre de pregătire regională, 11 Centre de pregătire în agricultură, 13 Școli profesionale și aproximativ 70 de Centre validate, dar nesubvenționate de către stat. În cadrul acestui sistem pot fi parcurse 2 rute de formare:

- ruta duală: cel puțin 60% din timpul alocat programului este rezervat activității practice la locul de muncă – ucenicia;
- ruta non – duală: cel puțin 20 %, dar nu mai mult de 60 % se desfășoară la locul de muncă.

Aproximativ 40% din populația adultă a absolvit un curs de pregătire profesională, cel puțin până la nivelul învățământului profesional secundar.

KCE inspectează furnizorii de formare, iar auditurile anuale de calitate examinează procesele de evaluare, examinare și produsele. Există auditori pentru procese și auditori specializați pentru produse. Misiunea principală a KCE este de a asigura valoare diplomelor emise, prin certificarea calității examinării. Este, de asemenea, responsabil pentru dezvoltarea și menținerea unui set de cerințe de calitate (standardele naționale), inspecția anuală în cazul școlilor care indeplinesc aceste standarde.

Vineri 14 septembrie 2007

Ministerul Muncii prin Unitatea de Proiect Muncă și Formare derulează în prezent proiecte cu finanțare FSE, cum ar fi:

1. *Învățare prin Muncă* – proiectul își propune valorificarea experienței de muncă prin certificarea calificărilor a 20.000 de persoane prin sistemul de evaluare a competențelor obținute în contexte nonformal și informal.
2. *Combaterea și prevenirea șomajului în rândul tinerilor* - proiectul își propune crearea unui număr de 40.000 de locuri de muncă suplimentare pentru tineri în perioada 2003-2007.

În Olanda există un sistem oficial și foarte centralizat în ceea ce privește piața forței de muncă și veniturile. Acest sistem la nivelul învățământului inițial e finanțat de guvern, iar companiile facilitează dobândirea experienței de muncă prin stagii de practică. Formarea profesională a angajaților și a șomerilor constituie responsabilitatea partenerilor sociali. Participanții la programe de formare beneficiază de sprijin din partea guvernului prin deduceri fiscale. Constituirea fondurilor pentru formare este prevăzută în contractele colective de muncă și se constituie deopotrivă din banii angajatorului și ai angajatului.

În sistemul formării inițiale, partenerii sociali contribuie la definirea curriculumului, la dezvoltarea de recomandări mai bune privitoare la piața forței de muncă și sistemul educațional. În ceea ce privește formarea adulților și a șomerilor, aceasta reprezintă responsabilitatea partenerilor sociali. Guvernul sprijină prin stimulente, iar patronatele investesc în creșterea gradului de angajabilitate, deoarece cred ca reprezintă un interes comun. Dialogul social concretizat în consens social (cunoscut sub numele de *modelul Polder*), stă la baza dezvoltării economiei olandeze, și în special a dezvoltării continue a formării profesionale.

GOC – Centrul de expertiză în domeniul tipografic

Organizare: Fundația Centrului de Expertiză

Asociația pentru Pregătire Profesională în Industria Tipografică, instituție subvenționată de către guvern.

Activități: colectarea de informații din întreaga lume în ceea ce privește industria tipografică, pentru a fi distribuite membrilor din sector; dezvoltarea unui sistem de învățământ profesional în domeniul tipografic; realizarea de cercetări ale pieței muncii, de prognoze; stimularea sectorului tipografic pentru a crește gradul de angajabilitate în rândul tinerilor.

În Comitetul Director sunt reprezentanți ai angajatorilor, angajaților și instituții de formare.

Venituri și cheltuieli:

- Încasări ale Centrelor de Formare și Consultanță
- Subvenții de la Ministerul Educației, Culturii și Științelor pentru activitățile reglementate de sistemul de învățământ
- Contribuții din activități comerciale, în special pentru diferite activități de pe piața muncii
- Subvenții europene pentru servicii de formare și activități pe piața forței de muncă.

GOC are o gamă largă de cursuri pentru cei care lucrează în domeniul tipografic, referitor la modalitățile de formare, cursuri la zi, în propriile centre și, de asemenea, e-learning și ucenicie. Prin utilizarea ultimelor tehnologii în domeniu, cursurile GOC devin foarte accesibile. Datele de începere a cursurilor sunt flexibile, toate materialele de curs sunt puse la dispoziția participanților prin internet. Testele de evaluare continuă îi ajută pe participanți să se autoevalueze.

Cooperare internațională:

EGIN – Rețeaua europeană pentru industrie tipografică și media intenționează să fie o organizație non politică la nivel european în domeniul tipografic, în ceea ce privește problematica pieței forței de muncă, formarea profesională.

COLO- PINT - Forumul centrelor de expertiză din cadrul învățământului profesional și tehnic.

GOC are contacte în afara Olandei și o politică internațională activă bazată pe strategia companiei. Cooperarea internațională conduce la aduce numeroase avantaje, cele mai importante derivând din schimbul de cunoștințe, experiență și din corelarea cursurilor cu inovațiile internaționale.

SLOVENIA:

Luni 17 septembrie 2007

Vocational College for Catering and Tourism - Bled

Colegiul este o instituție de învățământ postliceal vocațional, care oferă programe de formare în următoarele specializări: manager în turism, catering, contabilitate. Programele educaționale au atât componentă teoretică, cât și practică (stagii de pregătire în condiții reale de muncă, în hoteluri din Bled sau din alte localități din Slovenia). Elevii acestui colegiu participă la reuniuni și competiții profesionale internaționale. Scopul principal al programelor de catering și turism este acela de a pregăti elevii ca manageri în turism sau catering, pentru a dobândi atât cunoștințe teoretice, cât și deprinderi practice în cele două domenii. Efectuarea pregătirii practice în cadrul companiilor se realizează iarna și vara, pe litoral și în stațiuni balneo-climaterice, inclusiv în cadrul hotelului – școală, Astoria. Stagiile de pregătire practică se realizează în colaborare cu organizațiile patronale, pe bază de contracte. La sfârșit, îndrumătorul și compania evaluează fiecare elev, acesta având obligația de a prezenta o lucrare scrisă, în care descrie activitățile desfășurate în perioada de practică.

Elevii sunt instruiți să dobândească:

- cunoștințe aprofundate de limbi străine, economie, management, drept, IT, etnologie, ecologie etc.
- Cunoștințe și deprinderi de bază în gastronomie și servicii;
- Competențe de management, planificare, organizare și supraveghere a procedurilor de lucru;
- cunoștințe de marketing, antreprenoriat și cadrul legislativ din domeniu.

Există un număr de 52 astfel de unități de învățământ profesional și tehnic în Slovenia.

Evaluarea și asigurarea calității intră în atribuțiile **Asociației Colegiilor Profesionale de Învățământ Superior din Slovenia**. Aceasta a fost înființată pentru:

- dezvoltarea unui domeniu de învățământ profesional și tehnic superior;
- a reprezenta interesele învățământului profesional și tehnic și a colegiilor la nivel național;
- a dezvolta asigurarea calității în astfel de instituții;
- a dezvolta cooperarea cu alte instituții de învățământ de nivel superior din țară;
- a dezvolta cooperarea cu asociații și instituții de învățământ superior internaționale;
- a participa la acreditarea instituțiilor naționale.

Marți 18 septembrie 2007

Camera de Comerț și Industrie

Reprezintă o instituție non profit a meșteșugarilor și a antreprenorilor, constituie un partener social important, iar înscrierea membrilor este obligatorie. În structura ei se regăsesc 29 de sectoare de activitate, 62 de camere la nivel regional, cu o structură destul de puternică.

Activități:

- reprezintă interesele membrilor săi (98 % sunt microîntreprinderi și mici antreprenori);

- consiliere profesională prin intermediul centrului de consiliere propriu;
- formare profesională prin centrul propriu IC OZS;
- reprezintă un partener de dialog social pentru Consiliul Economic și Social;
- se ocupă de administrarea Registrului companiilor care oferă pregătire practică și verifică condițiile educaționale și materiale ale acestora.

Responsabilități:

- propune standarde ocupaționale;
- organizează și monitorizează partea practică în cadrul unităților economice;
- organizează examenele de maestru sau specialist;
- organizează evaluarea competențelor dobândite în contexte de învățare non formală pentru 2 calificări din domeniul transporturilor;
- promovează activitățile profesioniștilor și antreprenorilor din domeniu.

Finanțarea formării profesionale

Angajatorii din fiecare sector contribuie cu un fond de formare (echivalent cu 1 % din salariul brut al fiecărui angajat, prevăzut la negocierea contractului colectiv de muncă) pentru pregătirea profesională a propriilor angajați. De ex. în 2006, acest fond a fost de 400.000 de euro, iar de acesta au beneficiat 25.000 de angajați. Acest fond este administrat de către partenerii sociali, care fac planuri anuale privind modul în care va fi investit.

Miercuri 19 septembrie 2007

CENTRUL NAȚIONAL DE EXAMINARE

A fost înființat în 1993 de către guvern, ca un corp independent de asigurare a calității evaluărilor. Asigură următoarele **tipuri de examinări**:

- bacalaureatul (care permite accesul în învățământul superior fără o altă testare);
- bacalaureatul profesional (absolvenții se pot înscrie ulterior în colegiile profesionale);
- testele naționale;
- certificarea cunoștințelor de limbi străine pentru adulți;
- calificări profesionale la nivel național.

Structura organizațională:

- Centru de IT, care asigură logistica corespunzătoare tuturor procedurilor de examinare;
- Departamentul de suport logistic care asigură transmiterea subiectelor de examen și preluarea rezultatelor, precum și asigurarea necesarului de diplome;
- Departamente specializate pe sectoare – furnizează consultanță de specialitate, expertiză și suport tehnic pentru strategiile dezvoltate;
- Sectorul administrativ se ocupă de problemele tehnice administrative ale întregii instituții;
- Departamentul de cercetare și dezvoltare.

Responsabilități:

- dezvoltarea metodologiilor și procedurilor de evaluare și certificare;
- organizarea unei bănci de date cu întrebări și probe practice;
- organizarea formării pentru cei interesați să devină evaluatori;
- acordarea licențelor pentru evaluatori;
- monitorizarea și evidența evaluatorilor și a organismelor ce organizează evaluarea și certificarea.

Ministerul Educației

În cadrul ministerului există trei departamente: departamentul pentru învățământ secundar, departamentul pentru învățământul postsecundar și departamentul pentru formarea adulților. Eforturile reprezentanților ministerului se concentrează pe modernizarea învățământului, pe dezvoltarea programelor educaționale, formarea profesională, modalități de finanțare. Modernizarea sistemului de educație presupune asigurarea unei formări bazate pe competențe și care să corespundă cerințelor pieței forței de muncă.

În 2006 a fost adoptată Legea învățământului profesional și tehnic și sunt în curs de elaborare reglementările de aplicare a acesteia. Noutățile aduse prin această lege:

- programele educaționale se dezvoltă pe bază de rezultate și competențe;
- programa conține o parte de 20 % care se elaborează împreună cu partenerii sociali, în funcție de necesitățile la nivel de regiune, față de situația anterioară când se furniza în totalitate de către minister;
- practica în companie trebuie să însumeze 24 de săptămâni pe parcursul a doi ani;
- fiecare școală poate aloca credite pe program, dar acest lucru nu se întâmplă în realitate, deoarece trebuie făcută armonizarea cu sistemul european de credite transferabile;
- programa este organizată pe module, unele obligatorii, altele opționale.

Ministerul organizează cursuri de formare pentru profesori având în vedere modernizarea curriculei școlare. Fiecare programă de formare se bazează pe standardul ocupațional aprobat, este structurată modular și beneficiază de un număr de credite care nu este însă corelat cu sistemul de credite european.

Principalii furnizori de formare sunt: școlile publice și private, instituții publice și private, Centrul Național de Examinare.

Asigurarea calității se realizează prin următoarele metode:

- programele naționale de interes public sunt furnizate numai de furnizori autorizați;
- statul controlează condițiile materiale și de personal necesare;
- se desfășoară un proces de autoevaluare în care sunt implicați 50 % din furnizori, iar pentru accesarea fondurilor structurale europene autoevaluarea se va extinde la toate instituțiile educaționale;
- furnizorii de formare trebuie să își facă publice rezultatele conform Legii învățământului profesional și tehnic.

Formarea profesională continuă urmărește să asigure tuturor șanse egale de acces, varietate de opțiuni în educație, conținuturi adaptate corespunzător nevoilor proprii și consiliere.

Centrul educațional de formare a adulților – LJUDSKA UNIVERZA KRANJ

Acționează ca un furnizor privat de formare profesională, fiind o universitate populară aflată în afara sistemului formal de educație. A fost înființată acum 48 de ani de către autoritățile locale și din această cauză furnizează și alte cursuri care nu se regăsesc pe piața furnizorilor: îngrijire bătrâni, educație cetățenească, ecologie. Oferă programe de recunoaștere a învățământului primar obligatoriu cu durată de 9 ani în Slovenia, care sunt subvenționate de guvern. De asemenea, derulează alte 5 programe (comerț, contabilitate, inginer mecanic etc), a căror programă de studiu este aceeași cu cea din școlile de stat din învățământul secundar, dar numărul de ore este de 30 % din totalul orelor, restul se completează prin studiu individual sau e-learning. La final, elevii sunt supuși unei evaluări externe, la fel cu absolvenții din școlile de stat, iar 80-90 % dintre ei promovează cu succes. În fiecare an, în luna octombrie se organizează "Săptămâna de promovare a învățării pe parcursul întregii vieți".

OLANDA

Cadrul Național al Calificărilor

La nivel de sistem, Cadrul Național al Calificărilor este asigurat de:

1. *Ministerul Educației* - dezvoltă politicile generale în domeniul formării și pregătirii profesionale, sprijină politic dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor, asigură finanțarea și verifică implementarea acestuia;

2. *Partenerii sociali* –analizează și monitorizează schimbările la nivelul pieței muncii (structura ocupațională), elaborează profilele ocupaționale, oferă locuri de muncă și asigură plasarea forței de muncă;
3. *Centrele de expertiză sectoriale* – sunt organisme tripartite de dialog social (organizații patronale, sindicale și școlile regionale VET) care definesc structura calificărilor și asigură calitatea practicii în producție a cursanților în companii autorizate de acestea;
4. Școlile regionale VET – dezvoltă curricula, asigură educația și formarea profesională (asigurarea calității formării fiind de competența inspectoratelor), organizează examinările finale, calitatea acestora fiind monitorizată și evaluată anual de către Centrul de Asigurare a Calității Examinării (KCE).

SLOVENIA

Cadru instituțional al formării profesionale:

- Ministerul Muncii
- Centrul Național pentru Examinare
- Centrul pentru Învățământul Profesional și Tehnic
- Institutul Sloven pentru Educația Adulților
- Agenții de evaluare acreditate
- Camere, Ministere
- Organizații Sindicale
- Oficiul de Ocupare al Sloveniei

Legislația actuală conferă rolul principal ministerelor și reflectă un sistem de educație național destul de centralizat, care tinde să întărească poziția prioritară a educației formale. Ministerul Educației, Științelor și Sportului este responsabil cu definirea politicilor naționale de educație, știință și sport. Principala responsabilitate în domeniul educației este legată de organizarea și finanțarea sistemului, managementul instituțiilor publice, proceduri de inspecție și ajutor financiar. De asemenea, pregătește legislația și este responsabil pentru implementarea legilor și deciziilor administrative conexe în ceea ce privește învățământul primar, secundar, vocațional și superior, învățământul elevilor cu nevoi speciale, educația adulților, a romilor și altor minorități și a minorităților slovene din Austria, Ungaria și Italia.

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale este responsabil pentru aprobarea standardelor ocupaționale care alcătuiesc baza învățământului profesional și tehnic, a programelor de pregătire oferite de sistemul de educație formală și pentru includerea denumirilor noilor ocupații în Nomenclator (care conține lista calificărilor profesionale recunoscute pentru care sistemul de educație oferă programe de educație formală).

Trei instituții publice au fost înființate de guvernul sloven pentru a se ocupa de dezvoltare și consiliere: Institutul Național de Educație pentru învățământul primar și secundar, Centrul pentru învățământul profesional și tehnic și Institutul Sloven pentru Educația Adulților. Ele oferă expertiză pentru hotărârile Consiliilor Naționale, monitorizează proiectele pilot, oferă servicii de consultanță, organizează instruirea profesorilor și concep metodologii pentru scrierea manualelor. Pe lângă acestea, guvernul a înființat Centrul Național de Examinare, responsabil cu evaluarea la nivel național a elevilor, studenților și adulților.

Un rol important are, de asemenea, și Biroul de Statistică în domeniul clasificărilor și statisticilor din domeniul educației, precum și Oficiul de Ocupare în domeniul formării pe piața muncii.

Deciziile asupra chestiunilor tehnice și asistența metodologică în pregătirea legislației sunt de competența celor trei consilii de experți numite de guvernul sloven, conform legii: Consiliul Experților pentru Educația Generală, Consiliul Experților pentru Învățământul Profesional și Tehnic, Consiliul Experților pentru Educația Adulților. Consiliile de experți hotărăsc conținuturile programelor educaționale, aprobă manualele și materialele didactice și propun criterii și standarde pentru echipamentele școlare.

Instituțiile care reprezintă angajatorii în domeniul învățământului profesional și tehnic sunt cele două Camere: Camera de Comerț și Industrie și Camera Meșteșugarilor. Principalele responsabilități ale camerelor sunt: să propună acele ocupații pentru care ar trebui pregătite programe de educație, să organizeze și să monitorizeze pregătirea practică, ca parte a învățământului profesional.

Se așteaptă de la autoritățile locale și companii să participe în comun la înființarea și finanțarea școlilor, în special în ceea ce privește investițiile în clădiri și echipamente.

Rolul organizațiilor sindicale este limitat. Principala lor responsabilitate este să se asigure că drepturilor ucenicilor prevăzute prin lege, contractele de ucenicie și contractele colective de muncă nu sunt încălcate. Sindicatele își propun reprezentanți în comisiile de examinare a școlilor profesionale și în comisiile camerelor.

Această trecere în revistă scoate în evidență faptul că în Slovenia sistemul educațional este unul centralizat, deși sunt disponibile oportunități legale pentru descentralizare. Conform legii organizării și finanțării educației, Comitetele directoare regionale vor fi înființate ca parte a Ministerului Educației, Științelor și Sportului, pentru a îndeplini rolul de instituții administrative școlare regionale.

Dialogul social bilateral dintre patronate și reprezentanții sindicatelor este deosebit de important, în special în domeniul învățământului profesional informal, nereglementat prin lege. Îndeplinirea drepturilor și obligațiilor angajatorilor și angajaților cu privire la formarea profesională este reglementată prin contractul colectiv de muncă.

Concluzii și recomandări

De reținut:

Finanțarea organizațiilor bipartite se face de către cei interesați: companiile care activează în sectorul de activitate în cauză, printr-o cotă procentuală din fondul de salarii; fondurile pentru formare sunt înființate prin acorduri colective și sunt administrate de organizațiile patronale și sindicale fără implicarea guvernului.

Pentru fiecare sector de activitate economică există un comitet sectorial unic.

Cooperarea se realizează atât la nivel sectorial, între companii, centre de formare, comitete sectoriale, cât și intersectorial între diferitele comitete sectoriale, precum și între acestea și COLO.

Guvernul se implică în elaborarea profilelor profesionale și a dosarelor calificărilor, prin finanțarea comitetelor sectoriale.

Comitetul sectorial trebuie să fie o interfață între învățământ și practică (întreprinderi).

Este nevoie de un fond colectiv pentru formare la nivel sectorial/subsectorial.

Asociația/fundația partenerilor sociali trebuie să fie coordonată bipartit.

Trebuie dezvoltate programe de pregătire profesională pentru noii angajați și pentru persoane deja angajate.

Modelul de cooperare între partenerii sociali:

- *la nivel național*: reprezintă interesele partenerilor sociali prin intermediul CES (Consiliului Economic și Social) și au un rol consultativ;
- *la nivel regional*: partenerii sociali sunt membri în consiliile centrelor regionale de formare și au un rol de reprezentare, pot lua inițiative pentru a stimula cooperarea;

- *la nivel sectorial*: definesc profilele ocupaționale, monitorizează calitatea examinărilor și au rol decizional, pot de asemenea să ia inițiative pentru stimularea cooperării la nivel sectorial;
- *la nivel de întreprindere*: sunt implicați în contractele colective de muncă și au rol consultativ;

Modelul Polder reprezintă aplicarea principiului win-win, a respectului mutual și a încrederii între partenerii sociali ce se regăsește și în problemele legate de educație și formare profesională.

Mentoratul și consilierea în pregătirea practică (mentor/coach) în cadrul VET: această persoană trebuie să aibă cel puțin calificarea pentru care îndrumă și să aloce suficient timp pentru consilierea profesională a cursantului.

Examinarea absolvenților în Olanda se face prin respectarea unor standarde impuse de către KCE și aprobate de Ministerul Educației.

În Olanda s-a trecut deja la armonizarea NQF cu EQF, există 8 niveluri de calificare corelate cu sistemul de educație. În Slovenia încă nu s-a realizat acest pas, procesul fiind abia la început.

Se observă că în ambele țări există un fond de formare profesională, colectat de comun acord de partenerii sociali, în procent de cel mult 1% din salariul brut al unui angajat, fond care este negociat și inclus în contractul colectiv de muncă, semnat pentru fiecare sector de activitate. S-ar putea folosi acest model și pentru comitetele sectoriale din România, dacă s-ar ajunge la un acord între patronatele și sindicatele din fiecare sector de activitate în parte.

Comitetele sectoriale ar trebui să se implice mai mult în elaborarea și dezvoltarea calificărilor, utilizând experiența și profesionalismul experților din domeniu, deoarece în prezent această activitate este neglijată; actualmente, în România, fiecare furnizor care identifică o cerere de formare profesională într-un anumit domeniu are inițiativa elaborării standardului ocupațional sau chiar a introducerii ocupației/calificării în COR sau NC. Comitetul sectorial are în acest caz numai un rol contemplativ, iar la sfârșitul procesului este consultat doar în vederea validării SO.

CNFPA ar putea constitui în România echivalentul instituției-umbrelă COLO, din Olanda. Este utilă o organizație umbrelă pentru comitetele sectoriale, care să asigure o structură unică a calificărilor pentru FPI și pentru FPC, precum și o metodologie unitară pentru definirea calificărilor – actualmente, CNFPA nu dispune de toate pârghiile necesare îndeplinirii acestui rol.

Evaluarea rezultatelor învățării nu are la bază aceleași instrumente, atât pentru absolvenții din sistemul de educație VET, cât și pentru absolvenții unui program de formare continuă. Centrele de examinare ar trebui să fie independente de furnizorii de formare (comisiile de examinare să nu mai fie plătite direct de către furnizor, pentru a se elimina subiectivismul) și să fie supuse unui proces diferit de autorizare/acreditare. Pentru aceasta, atât SO cât și SPP ar trebui să conțină aceleași competențe specifice unei calificări, exprimate identic. După modelul din Slovenia, programul de formare profesională pentru persoanele adulte ar putea avea o durată redusă pentru pregătirea realizată la clasă și să includă și o componentă de studiu individual, e-learning etc.

Angajatorii ar putea fi motivați pentru a organiza pregătirea practică, iar la final cursanții ar putea pregăti un proiect care să descrie ce anume a învățat în perioada de practică și o evaluare a angajatorului (condiții de muncă, asistență din partea personalului angajat, calitatea procesului de formare, respectarea statutului de cursant ș.a.)

Evaluatorii de programe de formare și formatorii ar putea fi acreditați, în urma unor programe de formare profesională și a unui examen, care au la bază SO și programă – cadru identică.

Evaluare generala a vizitei de studii din Olanda si Slovenia

Olanda								
Cinop		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere	1		2	10	2	3,8	
	Relevanta	1		4	9	1	3,6	
	Interes	1		2	9	3	3,9	
	Utilitate	1		3	6	5	3,9	
					Media evaluării CINOP			3,8
Liftgroup		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere		1	3	8	3	3,9	
	Relevanta		1	4	7	3	3,8	
	Interes		2	3	5	5	3,9	
	Utilitate	1	2	3	6	3	4,1	
					Media evaluării Liftgroup			3,9
COLO		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere	1		1	8	5	4,1	
	Relevanta	1			10	4	4,1	
	Interes	1			8	6	4,2	
	Utilitate	1			9	5	4,1	
				1	Media evaluării COLO			4,1
KCE		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere	1		3	8	3	3,8	
	Relevanta	1		5	6	3	3,7	
	Interes	1	1	4	4	5	3,7	
	Utilitate	1	1	3	8	2	3,6	
					Media evaluării KCE			3,7
Directorate Learning & Working		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere	1			8	6	4,2	
	Relevanta	1			10	4	4,1	
	Interes	1		2	8	4	3,7	
	Utilitate	1		3	8	3	3,5	
					Media evaluării L&W			3,9
GOC		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere		2	1	8	4	3,9	
	Relevanta		1	2	11	1	3,8	
	Interes		1	2	8	4	4,0	
	Utilitate	1	1	3	7	3	3,6	
					Media evaluării GOC			3,8
					Media Olanda			3,87
Slovenia								
Vocational College Bled		Slab 1	Satisfact 2	Bun 3	F Bun 4	Excelent 5	Media	Media pe vizită
	Înțelegere			3	5	3	4,0	
	Relevanta		1	2	7	1	3,7	

	Interes		2	1	7	1	3,6	
	Utilitate	1	1	3	6		3,3	
					Media evaluării			3,7
Camera de Meserii								
	Înțelegere		1	3	6	4	3,9	
	Relevanta	1	1	2	8	2	3,6	
	Interes	1	1	1	7	4	3,9	
	Utilitate	1	1	1	9	2	3,7	
					Media evaluării			3,8
Centrul Național de Examinare (RIC)								
	Înțelegere		1	4	6	4	3,9	
	Relevanta	1	2	4	8		3,3	
	Interes		2	4	8	1	3,5	
	Utilitate	1	3	3	8	1	3,5	
					Media evaluării			3,6
Ministerul Educației								
	Înțelegere		4	3	8		3,3	
	Relevanta	2	2	6	5		2,9	
	Interes	2	2	6	5		2,9	
	Utilitate	2	2	6	5		2,9	
					Media evaluării			3,0
Centrul de formare a adulților Kranj								
	Înțelegere	1	1	2	6	1	3,5	
	Relevanta		2	5	4		3,2	
	Interes	1	1	6	3		3,0	
	Utilitate	2		5	4		3,0	
					Media evaluării			3,2
					Medie Slovenia			3,46
Evaluarea generală a conținutului				3	7	1	3,8	
Media generală pe conținut								
3,7								
Organizare								
	Transport extern	2	5	4	3		2,6	
	Hotel Olanda		3	7	4		3,1	
	Hotel Slovenia		2	5	7		3,4	
	Transport intern Olanda	3	2	4	6		2,9	
	Transport intern Slovenia		1	3	6	5	4,0	
Media generala pe organizare								
3,2								